

KLASİK GİTAR EĞİTİMİNDE MÜZİKALİTE KAVRAMININ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK BİR İNCELEME

Doç.Dr. Hasan ARAPGİRLİOĞLU, İnönü Üniversitesi
Ali Korkut ULUDAĞ, Atatürk Üniversitesi

ÖZET

Klasik gitar derslerinde icra edilen etüt ve eserlerin müzikal yapılarına uygun olarak seslendirilebilmesi, önemli bir süreçtir. Unutmamak gerekir ki, müzikalite çalışmalarında kullanılacak yöntem ve tekniklerin kişiden kişiye farklılık gösterebilmesi kaçınılmazdır. Bu doğrultuda, öğrenciye müzikalite kavramının kazandırılmasına yönelik farklı alanlarda farklı incelemelerin yapılması anlamlı hale gelmektedir.

Bu çalışmada, klasik gitar eğitiminde temel teknikleri etkileyen müzikalite kavramı farklı açılardan ele alınarak incelenmiştir. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmaların sistemli bir öğretim yöntemi ile klasik gitar eğitiminde düzenli bir hale getirilmesi ve öğrencilerin algı düzeylerinin ölçülmesi araştırmanın temel amacıdır. Araştırma sonucunda kontrol grubu olmamasına rağmen öğrencilerden ölçülmesi istenen performans kriterleri maddelerinin birçoğundan, son test modeli lehinde anlamlı artışlar elde edilmiştir.

1. Giriş

Müzikalite kelimesinin müzik terminolojisinde yer alan anlamı sanatçının yorumladığı eser ile nüans, eseri içselleştirmesiyle eş orantılı olarak da seslendirmede ortaya çıkan müzikal yorum olarak karşımıza çıkar (Phillips, 1976). Diğer bir kaynakta, müzikalite sıfatın isimleşmiş hali olan müziksellik olarak tanımlanmaktadır (Hodd, 1959). Müzik yeteneğine sahip olma, temelde müzikal olma müzikalite ile eş anlamlıdır ve müziğin kendi öz niteliklerini yaşama ve müziksel anlatımları estetik değerleri yönünden algılayıp değerlendirme ihtiyacı, bu ihtiyacı giderme gücü ve bu gücü kullanma yeteneği olarak tanımlanabilir (Ece ve Kaplan, 2008)

Pizka, müzikalite kavramını farklı açılardan ve aşamalı olarak açıklamaya çalışmıştır. Müzikalite birçok faktöre bağlı olarak karmaşık bir insan eylemidir. Önceden ritim hazırlayıp üretmek için ilk ön şart kabiliyet ve ritmi hissetmektir. Öteki önemli gereksinimler: Yazılı olan tüm dinamik işaretleri

ve farklı anlatımları içeren müzikleri ve yazılı ritimlerin anında anlaşılması. Fakat bu yeterli değil: Bir de verilen atmosferi anında anlamak ve de yeteneğine göre kişinin kendi çaldığını müzik topluluğunun içeriğine katması gerekir. Bu açıklama yine yeterli değil: Fazla vurguyu veya vuruş yerini anlamalı ayrıca bir müzikal projenin parçası olarak kendi önemini veya önemsizliğini anlamalı. Son olarak, müzikal formları ve aniden meydana gelen miniformları yorumlamalıdır (Pizka, 1959).

Müzikalite kavramı, evrensel müzik literatürüne girmiş çalgı eğitimi yöntemleri üzerinde titizlikle durulan bir durumdur. Özellikle Suzuki metodunun temelini oluşturan önemli bir elementtir. Müzikalite eğitiminde “tonalizasyon” kelimesi Suzuki’nin ortaya attığı bir kelimedir. Bu kelime ses eğitimindeki “vokalizasyon” kelimesinin keman eğitimindeki karşılığıdır. Çocuk tonalizasyon çalışmaları sonucunda her eseri şarkı söyler gibi ve legato tekniği ile güzel bir ton ve müzikal bir ifade ile çalabileceklerdir. Suzuki’ye göre iyi bir ton müziğin yaşayan ruhudur. Çocuğun kulağı çok iyi eğitildiği zaman güzel bir tonun ne olduğunu ayırt edebileceklerdir. Çocuğa kitaplarda yer alan eserleri tekrar tekrar dinletme yoluyla, nasıl güzel bir ton ve müzikal ifadeyle çalınacağı kolayca öğretilerlerdir. Suzuki metodunda, çocukların dinledikleri ve öğretmenleri ile beraber çalıştıkları eserleri derslerde ezbere çalmaları beklenmektedir. Ezbere çalma ile çocuk eserlere daha iyi konsantre olabilecek ve mükemmel bir müzikalite ile çalabileceklerdir. Suzuki’ye göre ezberleme anadili yaklaşımında doğal bir süreçtir (Tercimer, 2005)

Gitar eğitiminin ve öneminin yeterince kavranması ve bu yönde yapılacak araştırmaların daha çeşitli hale getirilmesi gerekmektedir. Okul müzik eğitiminde ders dışı müzik faaliyetlerinde, özellikle çalgı eğitiminde gençlerden büyük ilgi gören gitar eğitime yönelik çalışmaların yapılması, müzik eğitimin geliştirmesine fayda sağlayabilir (Can, 2005).

Bir eserin müzikal yapısının doğru olarak ortaya çıkarılması ne nüansların anlamına uygun bir biçimde seslendirilebilmesi, müzikalite kavramını tamamlayan unsurlardır. Bazı yetenekler çok çalışmakla veya basit deneyimlerle elde edilebilir. Ritmik eğitim, kulak eğitimi ve form bilgisi gibi alanlarda yeterli bir seviyeye ulaşmak gerekir. Bunların yanı sıra müzik için güçlü bir hafıza iyi bir araçtır ancak birazda analitik hafızanın olması gerekir.

Öğrencilerin çalgı çalmanın sadece yetenek gerektiren bir durum olmadığını ve etüt seslendirmekle sınırlı tutulamayacağını bilmeleri gerekir. Aynı zamanda müzikalite kavramını tamamlayan temel faktörleri algılamaları da oldukça önemlidir. Şunu unutmamak gerekir ki, en küçük boyutlu bir çalgı eserinde bile, büyük eserlerin içeriğindeki müzikal öğeler ve sanatsal fikirlerin aynıları bulunur dolayısıyla öğrencileri müzik sanatının kavramları ve ifadesi ile tanıştırmak, onların müzik deneyimlerini zenginleştiren ve okunan notaları klavyede daktilo etmek gibi sıkı bir beceriyi zevkli bir sanat faaliyetine dönüştüren anahtar olacaktır (Montparker, 1998).

Yağışan, “Farklı bir alanın Profesyonel Sporcuları: Müzisyenler” adlı makalesinde egzersiz çalışmalarına yönelik şunları söylemiştir: Esnekliğin ve kas gücünün artırılması düzenli egzersiz ve çalışmalarla doğru orantılıdır. Parmaklarda elde edilen esneklik, çalım rahatlığı sağlar. “Bir enstrüman çalmanın temelini oluşturan, sık tekrarlı hareketlerin başarısı ve rahatlığı bir anlamda kas esnekliğine bağlıdır (Yağışan, 2002).

Bu açıklamalardan yola çıkarak araştırmada, çalgı eğitiminin önemli bir aşaması olan müzikalite çalışmalarında öğrencilerin etkin bir yorum gücüne sahip olmaları, dersin amaçları doğrultusundaki hedef davranışlara ulaşılabilmesi yönü ile ele alınmıştır. Bu hedeflere destek amacıyla geliştirilebilecek yöntemlerin işgörsellik boyutu da oldukça önemlidir. Bununla birlikte, eser icralarında müzikal duyarlılık ile renk ve ton üretimini sağlayabilmek, göz ardı edilmemesi gereken diğer faktörlerdir.

1.1. Problem Cümlesi

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında lisans ders programında verilmekte olan bireysel çalgı eğitimi (gitar) dersinde, klasik gitar eğitiminde kullanılmakta olan müzikalite kavramının öğretilmesine yönelik bir inceleme nasıl hazırlanabilir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; müzikalite kavramını genel hatlarıyla açıklayarak eserlerin seslendirilmesinde karşılaşılan öğrencinin yorum gücüne yönelik güçlükleri tespit etmek ve incelemektir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Klasik gitar eğitiminde müzikalite kavramının öğretilmesine yönelik bir inceleme yaparak ve örnek olarak seçilen bir eser üzerinde öğrencilerin yorum gücündeki eksiklikleri deneysel bir çalışma yöntemiyle saptayarak, elde edilen bulguları yorumlayabilme açısından, önemli bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

2. Yöntem

Bu bölümde; araştırmanın yöntemi, evren ve örneklem, verilerin toplanması, toplanan verilerin yorumlanması ile ilgili bilgiler yer almakta ve açıklanmaktadır

2.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni

Bu araştırma, klasik gitar eğitiminde müzikalite kavramının öğretilmesine yönelik bir inceleme kapsamında hazırlanmıştır. Bu nedenle araştırma betimsel ve deneysel nitelikte olup kontrolsüz ön ve son test modelinden yararlanılmıştır.

Yapılan araştırmanın birinci boyutu olan betimsel kısımda genel tarama (literatür taraması) yapılmış ve konuyla ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Betimsel analizde, elde edilen veriler, daha önceden verilen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve bir takım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Yapılan araştırmanın ikinci boyutu olan kontrolsüz ön ve son test modelinde, klasik gitar eğitimi alanında sıklıkla kullanılan ve iki varyasyonlu biçimi ile klasik gitar icracılığının önemli temel tekniklerini içeren bir yapıya sahip olan “Feste Lariane” adlı eser kullanılmıştır. Eser, araştırmacı tarafından bireysel çalgı ders saati içerisinde öğrencilere ödev olarak verilmiştir. Çalışmalar, genel bir plan dâhilinde ve öğrencilerin icra seviyelerine göre rastlantısal olarak seçilip gerçekleştirilmiştir. Tespit edilen eser, öğrenciler üzerinde sınanmak üzere öncelikle ön test tekniğine tabi tutulmuştur. Ardından da karşılaşılan müzikalite kavramındaki eksiklikleri gidermeye yönelik yapılacak olan çalışmaların durumunu ölçmek için son test tekniği uygulanmıştır.

Eser, önceden belirlenen zaman dilimlerine bağlı kalınarak, iki aşamada da alanında uzman olan öğretim elemanları tarafından dinlenerek incelenmiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin performansları araştırmacı tarafından önceden hazırlanan bir değerlendirme ölçeği ile puanlamaya tabi tutulmuştur. Geliştirilen bu yönteme yönelik çalışma sırasında kullanılmak üzere bir kamera temin edilip uygulama mekânı olarak da bireysel çalgı çalışma odası tercih edilmiştir.

Kontrol grubu olmayan bu modelde araştırma grubu ya da grupları alınmakta, deneye başlamadan önce deneklere test verilerek başarı durumu saptanmaktadır. Deney bittikten sonra grup ya da gruplar tekrar teste tabi tutulmakta ve deneyin etkisi bu iki test arasındaki farka göre değerlendirilmektedir (Kaptan, 1998).

2.2. Evren ve Örneklem

1. Araştırmanın evrenini Türkiye’deki Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları ve bu kurumlarda lisans eğitimi alan klasik gitar öğrencileri,

2. Araştırmanın örneklemini ise; Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında lisans eğitimini sürdüren 5 gitar öğrencisi ve “Feste Lariane” adlı eser oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmaya ilk olarak, kaynak tarama yöntemi ile başlanmıştır. Devamında, araştırmacı tarafından belirlenen araştırmanın modeline uygun bir eser seçilmiştir. Deneysel aşamaya geçmeden önce öğrencilerin performanslarını belirlemek amacıyla bir değerlendirme ölçeği hazırlanmıştır.

Deneysel aşamanın ilk bölümünü oluşturan ön test için, denek olarak belirlenen ve kontrol grubu olmayan 5 öğrenciye, bir hafta önceden verilen eserler kamera önünde çaldırılarak kayıtları alınmıştır. Araştırmanın devamında 4 uzman öğretici ile birlikte değerlendirmeleri yapılarak elde edilen veriler istatistiksel sonuçları belirlenmek üzere Microsoft Excel programına aktarılmıştır.

Bu konuda araştırmaya ilişkin değerlendirme ölçeği Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Müzikalite kavramına ilişkin performans değerlendirme ölçeği

Ölçüt Davranışlar	20 Puan	15 Puan	10 Puan	5 Puan	0 Puan
Müzikal Duyarlılıkta Yeterlilik	Müzikal Duyarlılıkta Tamamen Yeterli	Müzikal Duyarlılıkta Büyük Ölçüde Yeterli	Müzikal Duyarlılıkta Kısmen Yeterli	Müzikal Duyarlılıkta Çok Az Yeterli	Müzikal Duyarlılıkta Hiç Yeterli Değil
Tremelo Tekniğinde Yeterlilik	Tremelo Tekniğinde Tamamen Yeterli	Tremelo Tekniğinde Büyük Ölçüde Yeterli	Tremelo Tekniğinde Kısmen Yeterli	Tremelo Tekniğinde Çok Az Yeterli	Tremelo Tekniğinde Hiç Yeterli Değil
Yorum Gücünde Yeterlilik	Yorum Gücünde Tamamen Yeterli	Yorum Gücünde Büyük Ölçüde Yeterli	Yorum Gücünde Kısmen Yeterli	Yorum Gücünde Çok Az Yeterli	Yorum Gücünde Hiç Yeterli Değil
Ton ve Renk Üretiminde Yeterlilik	Ton ve Renk Üretiminde Tamamen Yeterli	Ton ve Renk Üretiminde Büyük Ölçüde Yeterli	Ton ve Renk Üreti- minde Kısmen Yeterli	Ton ve Renk Üreti- minde Çok Az Yeterli	Ton ve Renk Üretiminde Hiç Yeterli Değil
Tını ve Gürlük Terimlerinde Yeterlilik	Tını ve Gürlük Terimlerinde Tamamen Yeterli	Tını ve Gürlük Terimlerine Büyük Ölçüde Yeterli	Tını ve Gürlük Terimlerine Kısmen Yeterli	Tını ve Gürlük Terimlerine Çok Az Yeterli	Tını ve Gürlük Terimlerine Hiç Yeterli Değil

Ezbere Çalabilmede Yeterlilik	Ezbere Çalabilmede Tama- men Yeterli	Ezbere Çalabilmede Büyük Ölçüde Yeterli	Eseri Çalabilmede Kısmen Yeterli	Eseri Çalabilmede Çok Az Yeterli	Eseri Çalabilmede Hiç Yeterli Değil
Çalım Hızında Yeterlilik	Çalım Hızında Tamamen Yeterli	Çalım Hızında Büyük Ölçüde Yeterli	Çalım Hızında Kısmen Yeterli	Çalım Hızında Çok Az Yeterli	Çalım Hızında Hiç Yeterli Değil

Kontrol grubu olmayan öğrencilere son test uygulaması için bir haftalık çalışma süresi verilmiş, bu süre içinde öğrencilerin müzikalite kavramına yönelik yaklaşımları gözlenmiştir.

Bu son aşama ile birlikte istatistiksel verilere ulaşılmış ve klasik gitar eğitiminde müzikalite kavramının öğretilmesine yönelik bir inceleme çalışması oluşturulmaya çalışılmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada müzikalite kavramının eser üzerindeki etkililik düzeyini tespit etmek amacıyla kullanılan kontrolsüz ön test-son test uygulamalarıyla elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve aritmetik ortalama değerleri Microsoft Excel programı yardımıyla çözümlenerek yorumlanmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın 4. bölümünü oluşturan bulgular ve yorumlar kısmı, elde edilen verilere göre alt başlıklar ve tablolar şeklinde sırasıyla sunulmuştur.

3. (Feste Lariane) Deney Grubu İçin Hazırlanmış Değerlendirme Ölçeği Bulguları ve Yorumları

Tablo 3.1. Feste Lariane Ön Test-Son Test Aritmetik ve Standart Sapma Ortalamalarına (Müzikal Duyarlılıkta Yeterlilik) İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Feste Lariane	Değişkenler (Kriterler)	n	$\bar{X}$	SS
Deney Ön Test	Müzikal Duyarlılıkta Yeterlilik	5	6	1,63
Deney Son Test	Müzikal Duyarlılıkta Yeterlilik	5	8,5	2,24

n: Kişi Sayısı, $\bar{X}$: Aritmetik Ortalama, SS: Standart Sapma

Tablo 3.1’de verilen Feste Lariane adlı eser için Deney Ön Test-Son Test Müzikal Duyarlılıkta Yeterlilik kriterleri incelendiğinde; Deney ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X}=6$ Deney son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X}=8,5$ olduğu, Deney son test (Müzikal Duyarlılıkta Yeterlilik Kriteri) sonuçlarında, Deney ön test sonuçlarına göre anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney son testin SS=2,24 deney ön teste göre SS=1,63 homojen bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.2. Feste Lariane Ön Test-Son Test Aritmetik ve Standart Sapma Ortalamalarına (Tremelo Tekniğinde Yeterlilik) İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Feste Lariane	Değişkenler (Kriterler)	n	$\bar{X}$	SS
Deney Ön Test	Tremelo Tekniğinde Yeterlilik	5	2,75	2,40
Deney Son Test	Tremelo Tekniğinde Yeterlilik	5	2,75	1,85

Tablo 3.2’de verilen Feste Lariane adlı eser için Deney Ön Test-Son Test Tremelo Tekniğinde Yeterlilik kriterleri incelendiğinde; Deney ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X}=2,75$ Deney son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X}=2,75$ olduğu, Deney son test (Tremelo Tekniğinde Yeterlilik Kriteri) sonuçlarında, Deney ön test sonuçlarıyla eşit olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney son testin SS=2,40 deney ön teste göre SS=1.85 daha heterojen bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.3. Feste Lariane Ön Test-Son Test Aritmetik ve Standart Sapma Ortalamalarına (Yorum Gücünde Yeterlilik) İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Feste Lariane	Değişkenler (Kriterler)	n	$\bar{X}$	SS
Deney Ön Test	Yorum Gücünde Yeterlilik	5	5,5	1,12
Deney Son Test	Yorum Gücünde Yeterlilik	5	10	0,88

Tablo 3.3’te verilen Feste Lariane adlı eser için Deney Ön Test-Son Test Yorum Gücünde Yeterlilik kriterleri incelendiğinde; Deney ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X}=5,5$ Deney son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X}=10$ olduğu, Deney son test (Yorum Gücünde Yeterlilik Kriteri) sonuçlarında, Deney ön test sonuçlarına göre anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney son testin SS=0,88 deney ön teste göre SS=1,12 homojen bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.4. Feste Lariane Ön Test-Son Test Aritmetik ve Standart Sapma Ortalamalarına (Ton ve Renk Üretiminde Yeterlilik) İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Feste Lariane	Değişkenler (Kriterler)	n	$\bar{X}$	SS
Deney Ön Test	Ton ve Renk Üretiminde Yeterlilik	5	7,05	2,18
Deney Son Test	Ton ve Renk Üretiminde Yeterlilik	5	14	7,88

Tablo 3.4’de verilen Feste Lariane adlı eser için Deney Ön Test-Son Test Ton ve Renk Üretiminde Yeterlilik kriterleri incelendiğinde; Deney ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X}=7,05$ Deney son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X}=14$ olduğu, Deney son test (Ton ve Renk Üretiminde Yeterlilik Kriteri) sonuçlarında, Deney ön test sonuçlarına göre anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney son testin $SS=7,88$ deney ön teste göre $SS=2,18$ homojen bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.5. Feste Lariane Ön Test-Son Test Aritmetik ve Standart Sapma Ortalamalarına (Tını ve Gürlük Terimlerinde Yeterlilik) İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Feste Lariane	Değişkenler (Kriterler)	n	$\bar{X}$	SS
Deney Ön Test	Tını ve Gürlük Terimlerinde Yeterlilik	5	11,25	2,0
Deney Son Test	Tını ve Gürlük Terimlerinde Yeterlilik	5	15	1,77

Tablo 3.5’te verilen Feste Lariane adlı eser için Deney Ön Test-Son Test Tını ve Gürlük Terimlerinde Yeterlilik kriterleri incelendiğinde; Deney ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X}=11,25$ Deney son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X}=15$ olduğu, Deney son test (Tını ve Gürlük Terimlerinde Yeterlilik Kriteri) sonuçlarında, Deney ön test sonuçlarına göre anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney son testin $SS=1,77$ deney ön teste göre $SS=2,0$ homojen bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.6. Feste Lariane Ön Test-Son Test Aritmetik ve Standart Sapma Ortalamalarına (Ezbere Çalabilmede Yeterlilik) İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Feste Lariane	Değişkenler (Kriterler)	n	$\bar{X}$	SS
Deney Ön Test	Ezbere Çalabilmede Yeterlilik	5	5	1,68
Deney Son Test	Ezbere Çalabilmede Yeterlilik	5	14	1,17

Tablo 3.6’da verilen Feste Lariane adlı eser için Deney Ön Test-Son Test Ezbere Çalabilmede Yeterlilik kriterleri incelendiğinde; Deney ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{X}=5.0$ Deney son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{X}=14$ olduğu, Deney son test (Ezbere Çalabilmede Yeterlilik Kriteri) sonuçlarında, Deney ön test sonuçlarına göre anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney son testin $SS=1,17$ deney ön teste göre $SS=1,68$ homojen bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.7. Feste Lariane Ön Test-Son Test Aritmetik ve Standart Sapma Ortalamalarına (Çalım Hızında Yeterlilik) İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Feste Lariane	Değişkenler (Kriterler)	n	$\bar{x}$	SS
Deney Ön Test	Çalım Hızında Yeterlilik	5	9,05	2,0
Deney Son Test	Çalım Hızında Yeterlilik	5	15,5	1,43

Tablo 3.5’de verilen Feste Lariane adlı eser için Deney Ön Test-Son Test Çalım Hızında Yeterlilik kriterleri incelendiğinde; Deney ön test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin $\bar{x}=9,05$ Deney son test sonuçlarının aritmetik ortalama değerinin ise $\bar{x}=15,5$ olduğu, Deney son test (Çalım Hızında Yeterlilik Kriteri) sonuçlarında, Deney ön test sonuçlarına göre anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney son testin $SS=1,43$ deney ön teste göre $SS=2,0$ homojen bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

4. Sonuçlar ve Öneriler

4.1. Sonuçlar

Müzikaliteyi şekillendiren ve açıklayan temel eğitim aşamalarındaki en önemli unsurlar: müziğin temel kuramları ve müzikal duyarlılık olarak görülmektedir. Müzik eğitmeninin, müzikologun, bestecinin, ya da sanatçının kendi yollarına yön verme hazırlıklarında, teorik çalışmaların doğru bir şekilde kavranmasını akıcı bir şekilde sağlayan etkenler, sesin, ellerin, gözlerin ve kulakların eğitimi olarak göze çarpmaktadır.

Araştırmanın deneysel boyutuna ilişkin elde edilen bulgular ışığında; deney grubu öğrencilerine “Feste Lariane” adlı eser ödev olarak verilmiştir. Öğrencilerin eserde; “Müzikal Duyarlılıkta Yeterlilik”, “Yorum Gücünde Yeterlilik”, “Ton ve Renk Üretiminde Yeterlilik”, “Tını ve Gürlük Terimlerinde Yeterlilik”, “Ezbere Çalabilmede Yeterlilik”, “Çalım Hızında Yeterlilik” maddelerinden oluşan performans değerlendirme kriterleri doğrultusunda, ön test ve son test performans puanları karşılaştırıldığı zaman son test sonucunda anlamlı bir artış görülmektedir. Fakat “Tremelo Tekniğinde Yeterlilik” maddesinden elde edilen ön test ve son teste dair performans puanları karşılaştırıldığı zaman, son test sonucunda ön teste göre olumlu bir artışın veya farklılığın oluşmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin eseri ilk olarak yorumladıktan sonra verilen bir haftalık süreç sonunda eseri daha iyi yorumlayabildikleri ve icra esnasında hata yapma oranlarının daha düşük olduğu görülmektedir. Bu süreçte araştırmacının öğrencilerin eksik olan yönlerini gözlemlemesi ve bu eksiklikleri yazılı olarak kaydetmesi oldukça önemlidir. Genel olarak gözlenen en büyük eksiklik tremelo tekniğinde görülmektedir. Ayrıca, seçilen öğrencilerin özellikle tremelo tekniği açısından diğer öğrencilere göre daha etkin olduklarını belirtmek gerekir. Tremelo tekniğinin seslendirilmesinde karşılaşılan teknik sorunların müzikaliteyi ve ona bağlı temel unsurları olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Luigi Mozzani’ye ait Feste Lariane adlı eserin II. varyasyonu olan bu bölümde

birçok öğrencinin sorun yaşadığı, tremelo tekniğinin tamamında seslendirmede güçlükler görüldüğü saptanmaktadır.

Eserlerin etkin ve işlevsel bir biçimde müzikalite kavramıyla koordineli olarak icra edilebilmesi için, özellikle uygulamanın ikinci aşamasında ezbere çalabilme yeterliliğinin tam olarak sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu yönde saptanan problemleri giderebilmek için öğrencilerin eseri ezberleterek seslendirmeleri gerektiği görülmektedir.

Öğrencilerin genelinde, sol elin pozisyon değişikliği yaşadığı bölümlerde güçsüzlük den kaynaklanan ses kayıplarının yaşandığı tespit edilmiştir. Bu durumun, çalım hızıyla birlikte eserin birçok teknik özelliğini zayıflattığı görülmektedir.

4.2. Öneriler

Gitarın alt eşiğine yakın bölümdeki teller ile gitarın ses tahtası arasına sünger veya kumaş gibi benzeri bir parça koyarak, kasların gelişimi sağlanabilir. Bu yöntem sayesinde tellerin gerilimi artacak ve çalım gücü de zorlaşacaktır. Eser belirli bir süre bu yöntemle çalışıldıktan sonra konulan malzeme çıkarılarak çalığa doğal bir biçimde devam edilir. Bu yöntem tüm çalışmalarda uygulanabilir.

Eserin dörtlü tremelo tekniği ile yazılmış olan II. varyasyonunda görülen eksiklikleri düzeltmek amacıyla tremelo içerikli çalışmalara daha fazla yer verilebilir. Tremelo çalışmalarında her teknikte gerektiği gibi metronom kullanılmalıdır.

Öğrencilerin genelinde gözlenen hata, enerjilerini ekonomik olarak kullanamamalarıdır. Parmakların gereğinden fazla biçimde kalkması renk ve ton üretiminde aksaklıklara yol açmakta ve yorum gücünü de olumsuz yönde etkilemektedir. Diğer yandan sağ ile sol el arasında senkron aksaklıkları ve reflex gücünde de zamanlama hataları göze çarpmaktadır. Bu aksaklıkların, öğrencinin yorum gücünü olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Etütler ve özellikle eserler, belirli bir aşamadan sonra ezberlenerek çalınabilir. Bu yöntem ile öğrencinin motivasyonunda ve eserlere olan müzikal duyarlılığında önemli bir gelişme sağlanabileceği düşünülmektedir. Özellikle Suzuki’nin bu yöndeki çalışmaları dikkate alınabilir.

Müzikalite kavramının, öğrencilerin sadece çalgı eğitimi derslerinde algılamaları gereken bir durum olmadığına dair bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir. İster teorik ister uygulamalı olsun müzik eğitimi eksenli bir çok derste, müzikalite kavramına yer verilebilir.

Öğrencilerin çalma düzeylerine ve müzikal zevklerine uygun olarak öğretici tarafından seçilecek belirli eserlerin dikkat çekici bölümleri, etüt haline getirilebilir.

Etüt ve eser kapsamlı repertuar seçiminde öğrencilerin müzikal beğenilerini ve klasik batı müziği dönemlerine olan duyarlılıklarını dikkate almanın, çalgı eğitimi performansına etki sağlayabileceği düşünülmektedir.

Seslendirilmesi düşünülen esere ilişkin olarak hangi boyutta zorluk görülüyorsa o boyuta ilişkin ön egzersizlerin hazırlanması yararlı görülebilir.

Bestecilerin hayatları, müzikal stilleri ve yaşadıkları dönemlere dair verilebilecek araştırma ödevleri, öğrencilerin yorumlamaya çalıştıkları eserleri daha bilinçli olarak algılayabilmelerini sağlayabilir.

Müzikaliteyi şekillendirme yönünden önemli bir alan olarak düşünülen müzikal formlar, dersin gerekli bölümlerinde mutlaka yer almalıdır.

Araştırma, daha geniş bir zaman dilimine yayılabilir ve deneysel bölümü daha farklı bir bilimsel araştırma tekniği ile ölçülebilir. Bununla birlikte, öğrenciye verilen çalışma süreci uzatılarak eser seçiminde farklı uzman görüşleri de alınabilir. Ayrıca, ön ve son test sonuçlarında elde edilen aritmetik ortalamaları SPSS istatistik programı ile karşılaştırılabilir.

Performans değerlendirme ölçeğindeki uzman görüşü puanlarının geçerliliğini ve güvenilirliğini belirlemek için Kendall W Uyum Katsayıları hesaplanabilir.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

KAYNAKLAR

- Can. (2005). *Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim dalı Lisans Programında Bireysel Çalgı Eğitimi Bünyesinde yer Alan Gitar Eğitiminin Müzik Öğretmenliği Uygulamasına Katkısı*. Erciyes Üniversitesi Güzel sanatlar fakültesi Müzik sempozyumu.
- Ece ve Kaplan. (2008). *Müziksel algılama (işitme, okuma, yazma) ses ve çalgı yeteneği arasındaki ilişkilerin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Kastamonu eğitim dergisi 16 (1) 285-296
- Hood. (1959). *The challenge of “bi-musicalityx”*. Chicago: Fourth annual meeting of the society for ethnomusicology. 29-30
- Kaptan. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tekışık web ofset.
- Montparker. (1998). *Keeping the joy in piano lessons*. USA: Clavier.
- Phillips. (1976). *An investigation of the relationship between musicality and intelligence*. NewYork: Sage social science collections. 16
- Pizka. (1996). *Musicality*. <<http://hornplayer.net/archive/a212.html>> (2010 Eylül 13)
- Tercimer. (2005). *Suzuki piyano okulu metodu*. İnönü üniversitesi eğitim fakültesi dergisi 6 (10) 71-86
- N. Yağışan. (2002). *Farklı bir alanın profesyonel sporcuları: müzisyenler*. Gazi eğitim fakültesi dergisi 22 (2) 183-194
- Yıldırım ve Şimşek. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayıncılık

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ